

Budapest fő- és székváros prostitúció-ügye (1893)

Bevezetés

Ki e füzetkét sokatmondó mosolylyal kezébe veszi, azon reményben, hogy benne pikáns Pall Mall Gazette-féle historiákat talál, az inkább ne is fogjon hozzá, mert kellemetlen csalódásban fog részesülni. Ez tisztán tudományos munka és egyedüli célja az, hogy rámutasson azon veszélyre, mely a fővárost és a nemzetet közegészségi tekintetben fenyegeti. Azon statisztikai adatok után, melyek e füzetben fel vannak sorolva, és hivatalos voltuk miatt kifogás alá nem eshetnek, nem fog senki sem kételkedni azon, hogy a hazánkban uralkodó prostitúcióviszonyok tényleg imminens közveszélyt képeznek. Világosan kiderül belőlük, hogy a *ragályos nemi betegségek száma nálunk majdnem kétszer olyan nagy, mint lajtántúli szomszédainknál és mint Németországban.*

A tények jelentőségét mindenki fogja méltányolni, a ki tudja, hogy mennyire degenerálja a syphilis a nemzedékeket, az emberi fajt, a mint ezt p.o. nagyobb mérvben Erdély és Délmagyarország egyes vidékein sorozások alkalmával észlelni lehet – és ki tudja, hogy a ragályos nemi betegségek a népszaporodást is tetemesen akadályozzák... Helyzetünk tehát elég komoly, hogy nyilvános megbeszélés tárgyává tétessék.

Hogy a baj elhárítására vonatkozó javaslataim nem elég kimerítők és helyesbítésekre is szorulnak, azt jól tudom. Hiszen e brosür teljesen elérte célját, ha a hivatott szakemberek figyelmét ébreszti és beható diskussiónak kiinduló pontját képezi.

Budapest, 1893. június havában.

A szerző

I. Történelmi rész

A prostitúció egyike azon társadalmi problémáknak, melyeknek kezdete a sötét ó-korba vezethető vissza. Találkozunk vele már a legrégebb népeknél, kiknél majd a vallás leple alatt mint istentisztelet, majd mint bűnös kereseti forrás szerepel. Hiszen elég jellemző, hogy az Ó-testamentum is már jól ismeri mai felfogásunknak teljesen megfelelőleg a „meretrix” fogalmát s épp úgy általánosan ismert tény, hogy a prostitúció a görögöknél és a rómaiaknál meghonosodott állami felügyelet alatt álló intézmény volt. Kiemelendő azonban, hogy a prostitúció gyakorlása az összes civilizált népeknél, az őskorban úgy mint manap a megvétel tárgyát képezte. Ezt bizonyítja, hogy a mosaismus a legnagyobb szigorral megtiltja. „Non erit meretrix de filiabus Israel...” sőt egy meretrix fiának a községbe való felvételét is megtagadja; ezt bizonyítja továbbá, hogy a görögöknél és rómaiaknál minden nőszemély, ki magát a prostitúció karjaiba vetette, rabszolganóvé süllyedt és mindazon jogoktól megfosz-

tottnak tekintetett, melyek különben a szabad nőt illették meg. A kereszténység természetesen már az erkölcsiség szempontjából is megvetendőnek s meggyalázónak tekintette és a keresztény államok kezdetben kötelességüknek tartották a prostitúció ellen a legszigorúbb büntetésekkel eljárni. Midőn azonban idővel belátták, hogy a szigorú rendszabályok dacára e bajt kiirtani nem lehet, a 13. század elején Franciaországban, Szt. Lajos király idejében, de másutt is enyhébb felfogás tört magának utat s mint szükséges bajt kezdték megtűrni. Azonban a nagy syp hilisjárvány óta (15. század végén) a prostitúció ismét a leghevesebb üldözéseknek volt kitéve, mely üldözések e század kezdetéig tartottak. Csak jelen századunk volt hivatva a prostitúció problémáját, ha nem is megoldani – hiszen azt teljesen megoldani lehetetlen – de a személyes szabadság és az állam jogos és szükséges felügyeletének tekintetbe vétele mellett – mostani társadalmi viszonyainkkal praktikus összhangzásba hozni.

De mindezzel bővebben foglalkozni nincs szándékunkban, mert a tárgy Parent-Duchatelet, Jaannel, Rabuteaux s mások műveiben részletesebben van leírva. Mi csak azon intézkedéseknek és rendszabályoknak rövid történelmi vázlatát akarjuk adni, amelyek az idők folyamán egészen a jelen korig *házánkban és fővárosunkban* a prostitúcióval szemben foganatba vétettek, amint azok okiratokban kiütetve vannak. Ezeknek száma nem nagy, de belőlük az tűnik ki, hogy hazánk mindig és állandóan szellemi összeköttetésben állott a nyugattal, mert az időnkénti általános eszmék mindig a mi nyilvános életünkben is hiven visszatükröződnek.

Így már a legrégebbi idevágó okirat az „*Ofner-Stadtrecht*” híven visszahangozza azon humanus felfogást, mely a 13. század elején Európában és különösen Franciaországban a prostitúcióval szemben érvényesült. Az „*Ofner-Stadtrecht*” 1244. évből származik és ónémet nyelven van szerkesztve. A prostitúcióval 3 fejezetben foglalkozik, még pedig a nyilvános, a titkos prostitúcióval és a kerítéssel. Az eredeti szövege így hangzik:

A szabad leányokról. A szabad leányok szegény, bánatos és csüggedt népség, ezért őket erőszak és igazságtalanságtól meg kell óvni. A szegények és nélkülözők legalább tényérnyi széles sárga pántlikát hordjanak fejkendőjükön. Ha pedig ezen jelvény nélkül találtatnak, akkor szedjen a poroslómester mindannyiszor tőlük 6 fillért.

A titkos prostitúcióról. Ha tetten kapják, vagy rá bizonyul, hogy vétkezett és bujálkodott, de az illető szabad és hajadon, akkor nem helyeslem, hogy a poroslók és a szabad leányok hatalmaskodjanak rajta vagy hogy akarata ellen körül táncoljanak vele a városban, a történetek miatt és hogy kényszerítsék a sárga pántlika viselésére. Ruhájától sem szabad őt megfosztani, mert kétségbe esnék és szemérmetlené válnék, míg különben megemberelhetné magát és megjavulhatna.

Kerítő- és csábitónókról. Ha tetten kapnak vén banyákat és aljas nőket akik asszonyokat vagy szüzeket keritenek és bujálkodásra csábitanak, azokat meg kell korbácsolni és a Dunába vetni, ugyanazon eljárás követendő azon gazdákkal szemben, akik házukat ilyen célra kölcsön adják.

Ebből kitűnik, hogy az „*Ofner Stadtrecht*” úgy a nyilvános mint a titkos prostituáltakkal szemben enyhe bánás módot rendelt el. Ellentétben áll ezen felfogással a *kerítésről* szóló szakasz, amennyiben elrendeli, hogy mindkét nembeli kerítőket előzetes nyilvános megfenyítés után a Dunába dobjanak.

Ezen rendelet Budán majdnem 200 esztendeig volt érvényben.

A kereszties vitézek fegyelmetlen ténykedései, később a zsoldosok hazátlan kóborlása és a mindinkább megszorított prostitúció végül általános katasztrófára vezettek. – Tudniil-

lik a *syphilis*, mindez ideig szörványosan megjelenő betegség, VII. Károly francia király csapatjaiban, midőn ezek 1494. évben Nápoly előtt állottak, pusztító járványként ütött ki. A zsoldosoktól minden irányba elhurczolt betegség gyorsan terjedt el egész Európában, s mindenütt nagy pusztítást okozott. Sok százezer ember esett ez időben áldozatul e betegségnek (Ulrich v. Hutten). Ezek után a syphilis és a prostitúció közti kapcsolat összefüggést mindenütt kezdték felismerni s belátták, hogy a prostitúció nemcsak a közerkölcsök szempontjából, hanem a közegészséget illetőleg is nagy veszélylyel jár és most veszi kezdetét ama hosszú korszak, melyben valódi középkori dühhel keltek ki a prostituáltak ellen, őket testi megfenyítéssel és börtönnel illetvén.

Az 1552-ik évben *Ferdinand* által kibocsátott s hazánkra nézve is érvényes „*Ordnung und Reformation guter Pollicey*” című rendelet már ezen intolerantia szellemétől át van hatva, a prostituáltakra érzékeny büntetéseket szabván. E rendelet többek közt azt tartalmazza:

Ha sok könnyelmű ember Istentől adott házasságon kívül egymással él vagy egyéb tiszteletlenséget elkövet... Erre nézve összes hatóságainknak *nehéz büntetés és kegyvesztesség* terhe alatt szigorúan meghagyjuk, hogy a házasságtörés ilyen aljas vétkeit vagy házasságon kívüli közösülést és könnyelmű életet, nemkülömben kerítőket vagy kerítőnőket vagy egyéb nyilvános vétkeket és könnyelműségeket, hazánkban, városainkban és falvainkban ne tűrjenek és meg ne engedjenek, hanem a vétkezők, tettesek és czinkosok ellen akár magas- akár alacsony rangúak legyenek azok, a legszigorúbb büntetésekkel járjanak el és senkit meg ne kíméljenek.

Hogy miként bántak el a *városi hatóságok* a prostitúcióval, azt láthatjuk *Lócse* város 1680. évi statutumában mely következőleg szól:

Mindenkinek, akit illet, ezennel tudtul adjuk, miután nagy szomorodottsággal kellett hallanunk, mennyire gyarapszik városunkban napról-napra a bujálkodás és kéjgeltség gyalázatos büne és úgy magas, mint alsó rendű személyek, idevaló és idegen cselédek, kik városunkban szolgálnak, saját vétkes testüket hagyják elcsábitani és ennél fogva az Isten szent parancsolata és ezen város szigorúan megállapított rendje és törvénye ellenére nem áttallanak ezen nagyfoku büntetést érdemlő bünt elkövetni, nem vevén tekintetbe, hogy minden házasságon kívüli testi közösülés házasságtörés és kéjgeltség: ... Ennélfogva jelen rendelettel a rossz nőszemélyek visszariasztása céljából mindenkinek tudtára adjuk: hogy ezentúl minden nő, akár milyen rangú is legyen, a ki a hatodik parancsolatot megszegi, ... hogy ezen bűnért – mások elijesztő példája gyanánt – kegyelem nélkül *szalmakoszorúval a fején* a poroslók vagy hajdu által *vásár alkalmával* nyilvánosan a városból kivezetessék, vagy bünei minőségei szerint esetleg megfenyítve, gúny és általános kacaj mellett örökre kiutasítsák. Hogy azonban idővel ismét városunkba be ne csempéssze magát, arról jól vigyázva gondoskodjék a tek. tanács...

(...)

Szigoru az 1841. évi rendelet Buda város tanácsához.

Mint hogy a cs. k. magyar hadi főkörmányszéknek közelebbi értekező levele szerint a buda-pesti katonakórháznak ezen évi orvosi vizsgálata fölött tett jelentésénél fogva, a budai katonakórházban egy esztendő alatt 525 *riühes* s 382 *bujakóros*, a pestiben pedig nem kisebb számú hasonló betegek voltak orvoslás alatt, s ezen betegségekben sulldóknak ily tulságos mennyisége főleg a feslett életű nőszemélyekkel társalkodásnak tulajdonítatik, ezen városi Tanácsnak ezennel meghagyatik, hogy a felől, milly rendelkezések tettek részéről a bujaszemélyek számának kevésbitése, s a bujakórság terjedésének a lehetőségig gátolása iránt és ezek miként sikeresítettek ez *intézménynek vételétől számitandó 15 nap alatt ide kimerítő jelentést* teygen... Költ Budán.

Ezen helytartótanácsi rendeletre az akkori városi kapitány a fővárosi tanács útján a következő választ adja, amelyet pikáns tartalma miatt e helyen közlünk:

Tekintetes Tanács.

Jöllehet azon kérdés mindenkor fennmarad, valljon azon 382 kebelbeli katonaságnak nagyobb része, mely buja kórságban szenvedni állítatik nem Pesten kapta-e ezen betegséget, hol sokkal nagyobb számmal vannak az efféle buja személyek; a Nagyméltóságú m. kir. Helytartótanácsi kegyelmes és kegyes Intézhény következtében pedig, mely szerint a buja-személyek kevésbítéséről, és a bujakórság terjedelmének gátlásáról tudósítás tétetni rendeltetik: szerencsém van jelenteni: hogy én a vidéki személyek kevésbítésére a lehetőségig mindeneket elkövettem: tudniillik az oly kóborló személyek befogatására, melyek a város sorompóján kívül, s jelesen Tabánon túl Tüll major és Okenfusz kertje tájékán és az ottani mellék kerületekben tartózkodnak öt emberből álló patrolt, mely éjjel nappal körüljárni tartozik a Tanács engedelmével felállítottam; ugy nem különben a Krisztina külváros tájékán, nevezetesen városmajorban e részben különösen egy ember van felállítva, ki a közbátorságra felügyelvén, eleinte az efféle kóborló személyek közül, kik a sorompón kívül a katonasággal társalkodni szoktak, de most már mégis megritkultak, naponként többeket elfogattam, kik is megbüntettetvén ismét születésük helyére vissza kisértettek.

A mi pedig a városban tartózkodó kéjleányokat illeti, ezek időről-időre orvosilag megvizsgáltatnak és az olyanok, kik bujakórság-betegségben lenni tapasztaltatnak, a városi nő-kórházba, orvosoltatás végett küldetnek; s miután egészségüket visszanyerték, testileg megbüntettetnek s így hazájukba visszaküldetnek; szinte az történik, az efféle behozott egészséges kéj-leányokkal, is, mellyek nem ide valók.

A mi pedig azon korcsmárosokat illeti, kik az ily szabad személyeket fentartani szokták, ezek szinte büntetés alatt vannak és már sokkal kevesebb számuak, mint sem az előtt voltak és idővel még kevesebben leendenek az általam tett rendelkezések és intézkedések következtében...; megkülönbözött tisztelettel maradván Budán, Október 23-án 1841. lekötöleztet szolgálja Keller Ferencz, m.k. városkapitány.

Végre ide iktatjuk a keresked. miniszter 1848. nov. 16. rendeletét.

A magyar hadügyminisztérium ide érkezett közleményéből kitünvén, hogy a számos tábori betegek kétharmadrésze bujasenyvben sinlődik, ezen kór további terjedésének megállítására szigorú intézkedések kívántatván, e terület közönsége ennélfogva oda utasítatik:

1-ör. Tiszti orvosainak szigorú kötelességül tegye, hogy amennyiben netalán itt-ott kéj-hölgyek léteznének azokat egészségi állapot tekintetéből figyelemmel kísérvén, minden héten meghatározott időben hatósági felügyelet mellett megvizsgáltassa.

2-or. Azon kéjhölgyek, kik bujasenyvben szenvedni tapasztaltatnának, a hatósági kórházban díj nélkül gyógytassanak.

3-or.....

4-er. Bujasenyvben szenvedő bármi szegény férfi vagy néember minden különbség nélkül a hatósági kórházakban díjmentes ápolást nyerjen, mire nézve a kórházak előljáróinak az ily ürügy alatt, hogy más hatóságokhoz tartoznak, elutasítani szigorú felelősség terhe alatt tiltassék meg. Végre

5-ör. A tiszti főorvosok oda utasíttassanak, hogy a beküldeni szokott hivatalos jelentéseket a bujasenyvre is különösen kiterjesszék.

... Költ Budapesten.

II. A prostitúció-ügy mai állása a fővárosban (Az 1885. évi szabályrendelet alapján)

A ragályos betegségeknek prophylaxisa a modern államnak legfontosabb feladatai közé tartozik. Ezen szempontból a prostitúciónak, mint a syphilis tovaterjedésének joggal mondható legfőbb tényezőjének szabályozása, kiváló jelentőséggel bíró közérdekű rendszabállynak tekintendő.

Az előbbi fejezetben láttuk, hogy régebben milyen kényelmesen akarták a prostitúció kérdését megoldani. Ugyanis a prostitútiót egyszerűen elnyomták, a kéjnéket becsukták vagy eltolonczolták és azt hitték, hogy ezzel a bajt ki is irtották. Azonban mindig meg lehetett győződni arról, hogy a legszigorubb intézkedések és a legkeményebb büntetések czélhoz soha sem vezettek, ami könnyen felfogható is. „Naturam si furca expellas tamen usque recurret.” Akár milyen szempontból tekintjük is a prostitúció kérdését, azt tagadni senki sem fogja, hogy különösen a mai társadalom fejlődésénél és szervezeténél nélkülözhetetlen és szükséges baj. – Szükséges, mert természetörvényen alapszik, sok férfi pedig nem képes családot fentartani és mert különösen a házasság gazdasági okokból sokkal később köttetik meg a nemi ösztön ébredésének korszaka után. Hatalmasan előmozdítatik a baj a népesség fokozódó proletárizálása által, mely a prostitúciónak bő anyagot szolgáltat. A mondottak után nem marad tehát egyéb hátra, mint a prostitútiót megtűrni, amint azt tényleg is mindenütt halgatagon megtűrjük.

Mínt hogy azonban a társadalom többi tagjait folyton veszélylyel fenyegeti az által, hogy a syphilist és az egyéb ragályos nemi betegségeket nagyobbára ő közvetíti és terjeszti, azonkívül gyakran nyilvános botrányra is szolgáltat alkalmat, azért kötelessége az arra hivatott hatóságoknak ugy az orvosrendszert szempontjából (állampolgárai egészségének biztonságára) mint a közérkölcsök tekintetéből fölötté a legszigorubbán őrködni, vagyis mint mondani szokás, a prostitútiót szabályozni.

Ezen őrködés kell, hogy 3 irányban történjék: 1) mindazon nőket, kik a kéjelgést nyilvánosan keresetképen üzük, nyilván és szemmel kell tartani. 2) A titkos prostitútiót ki kell kutatni és elnyomni, azaz ártalmatlanná tenni azáltal, hogy rendőri ellenőrzés alá helyeztetik. - 3) A kéjnök egészségi állapotát rendes időközökben meg kell vizsgáltatni hivatott szakközégek (rendőr orvosok) által.

Ezen alapelvek valamennyi civilisált államban – Anglia és Amerika kivételével, – elvannak fogadva, ép úgy nálunk is. Mindenhol igyekszik a rendőrség fentebb kifejtett irányokban több kevesebb szerencsével nehéz feladatát teljesíteni és bátran állíthatjuk, hogy fáradozása eredménye mindig arányban áll az eme missióval megbízott hatóság szervezetével és azon erélylyel és erkölcsi szigorral, mely őt kötelessége teljesítésében vezérli.

Fő- és szék városunk hatósága több ízben igyekezett már a prostitútiót rendőrileg szabályozni; e kísérletek azonban úgy látszik nem sikerültek, mert folyton új szabályrendeleteket szerkesztett. Az utolsó rendszabály 1885. év óta van már érvényben.

(...)

*

Ha már most azt kérjük, hogy mi az oka a syphilis oly nagy mérvű elterjedésének fővárosunkban, akkor bátran felelhetjük, hogy a baj főképp a jelenleg érvényben levő szabályrendelet gyarlóságában rejlik. Már maga a czíme „Szabályrendelet a bordélyüggyről”

épen oly szerencsétlen mint helytelen, mert nemcsak a *bordélyokról* van, vagy kell hogy szó legyen benne, hanem az egész prostitúció-ügy szabályozásáról. Ez azonban nemcsak a nyilvánosházakban lakó, hanem még a magányosan lakó kéjnőkre is vonatkozik és ami a legfontosabb, magában foglalja a *titkos* prostitúciót is.

Közelebbről vizsgálva a szabályrendeletet, azt kell mondanunk, hogy *alapeszméjében* el van hibázva, hogy a *titkos prostitúciót* illetőleg teljesen hiányos, hogy a *türr* prostitúcióval szemben igazságtalan és hogy az *orvosi ellenőrzésre* nézve sem nyújt elég biztosítékokat.

Az *alapeszméje* hibás, mert a *prostitúció ügyeknek rendőri igazgatását kerületek szerint decentralizálja*. Sok szakács elsózza a levest...

Épen a hatékony igazgatása és szemmel tartása a prostitúció-ügyeknek türi meg legkevésbé a szétforgácsolást; **azt egy kézre kell bízni**. Azonkívül nem szabad, hogy a prostitúció-ügy sok más teendői közé tartozzék egy-egy tisztviselőnek, hanem kell, hogy *kizárólagos* foglalkozása legyen egy ép oly szilárd, mint jellemes és humánus rendőrfőnöknek, a ki elég számos, értelmes és megbízható személyzetével, minden a prostitúciót illető teendőket egymaga ellát és elvéggez.

A *szabályrendelet* a *titkos prostitúcióval* szemben teljesen *hiányos*. Ugyanis a következő meghatározásokra szorítokozik: 50. § „A zugbordélyházakat és minden oly helyet, hol valamely látszólagos üzlet leple alatt a kéjelgés titokban keresetszerűleg üzetik, kipuhatolni, illetőleg szemmel tartani a *kifejlelőkhöz képest az illető személyek ellen intézkedni* a ker. kapitányság feladatához tartozik. Azon helyekre, hol *köztudomás szerint* kósza kéjnök szoktak tartózkodni, a kerületi kapitány különösen tartozik felügyelni.” Továbbá 52. §. „Lakás nélküli kósza kéjnök mindenkor le tartóztatandók és ellenük a szabályszerű eljárás foganatosítandó.”

Már most mit értsünk a „kifejlelőkhöz képest intézkedni” alatt és miben álljon ezen intézkedés? Éppúgy mit jelent „s ellenük a szabályszerű eljárás foganatosítandó”? Tán eltoloncolást? Ez mindenesetre a régi hatóságok legbölcsebb eszméje volt. A hiányos bejelentések és a zónatarifa idejében mindez azonban nem sokat használna; az egyik pályaudvarnál eltoloncolják őket, a másikon visszajönnek. – Végre még a következő komikus 24. § is előfordul, mely így hangzik. „A türelmi bárcza ingyen adatik ki s a nélkül a kéjelgést keresetképen üzni *tilos*.” És ha mégis? Mi történjék azután?

Az *egész szabályrendeletben* egy árva szóval említés sincs, sem *megidézéstről*, sem *hivatalos bejegyzésről!*

Magyarországon 1926-ig, az ország egész területére egyformán érvényes módon sem törvényvel, sem rendelettel nem szabályozták a prostitúciót. Az 1879. évi XI. tc. és az 1880. évi XXVII. tc. kihágásnak minősíti a hatósági szabályozás megsértését. A szabályozás megalkotását pedig a közigazgatás hatáskörébe utalták. (...)

Két lényeges probléma merül fel. Az első prostitúcióval foglalkozó rendőrségi-közigazgatási feladatok decentralizáltsága, ami lehetetlenné tette a megelőzés, a problémalátás és -kezelés összehangolását. Azt az intézményt, amely a prostitúcióval összefüggő valamennyi ügygel centralizáltan és hatékonyan foglalkozott, csak 1911-ben állították fel. Központi Erkölcsrendészeti Hivatal elnevezéssel. (...)

A másik gond (...) az orvosi-egészségügyi ellátás magas költsége volt. A prostituáltak és a beteg polgárok, nők jelentős része még betegségének felismerése esetén sem fordult orvoshoz a megbélyegzéstől való félelem, illetve a költségek miatt. Természetesen az egészségügyi hatóságoknak sem volt világos képük a fertőzőség elterjedtségéről... E probléma generális megoldása több mint húsz évet váratott magára. Magyarországon az első világháború után állították fel az első nemibeteggon-dozó intézetet Újpesten, s kezdték meg a hálózat kiépítését s a lakosság általános szűrését.

Szécsényi Mihály: A prostitúció rendezésének problémái. Kézirat, 1996.

Azon fenyegető veszély mellett, melyet a *titkos* prostitúció a társadalomra nézve képez, minthogy eltekintve attól, hogy tapasztalatlan nőket a gyalázat karjaiba kerget, az a *tulajdonképeni kútforrása és főterjesztője a syphilisnek*, épen ezért a szabályrendeletben a *titkos* prostitúcióra nagyobb súlyt kellene fektetni, sokkal behatóbban kellene vele foglalkozni és fogalmát pontosabban kellene körülírni. Úgy látszik, mintha az a sok leány és asszony, akik családjuk körében a tisztesség köpenye alatt élnek, valamint azon sok szolgálat nélküli cseléd, foglalkozás nélküli munkásnő, pinczermő, s. a. t., kik mindnyájan az utcán vagy nyilvános helyiségekben a férfiakat csalogatják és őket valamely kerítőnőhöz vagy egyikébe ama (a rendőrség előtt is ismert) találkozó helyeknek vezetik, úgy látszik, hogy a szabályzat előtt mindezek nem is léteznek! És épen a kikutatása és üldözése az ily személyeknek, illetőleg azoknak ártalmatlanná tétele oly módon, hogy *hivatalos orvosrendészeti ellenőrzés alá* helyeznék, képezné az *ilyen szabályrendeletnek legfontosabb intézkedését*.

Mert ugyanis a budapesti helyőrség rendkívüli magas számú megbetegedései csak részben mutatják a *titkos* prostitúció veszélyes voltát, hiszen a katona, amint tudjuk, rendszeren csak bizonyos, még pedig a legalsóbb réteghez tartozó kéjnökkel vagy cselédekkel közlekedik. *Ki mérheti meg azonban azon véghetetlen nagy kárt, amelyet a jobban öltözködött titkos prostituáltak a syphilis tovatérésztése által a magasabb társadalmi köröknek okoznak?* Hogy fogalmuk legyen arról, hogy milyen veszélyes ez a társadalomra, ide sorolom a következő adatokat:

Foller szerint Berlinben betegeknek találtak:

az 1880. évben a *titkos* prostituáltak között 18,5% az ellenőrzöttek között csak 1,5%, az 1885. évben a *titkos* prostituáltak között 14,9% az ellenőrzöttek között csak 0,9%, az 1887. évben a *titkos* prostituáltak között 21,1% az ellenőrzöttek között csak 0,9%, az 1889. évben a *titkos* prostituáltak között 22,0% az ellenőrzöttek között csak 1,3%.

Lyonban volt Giraud szerint a viszony átlag:

az 1880-1890. évig a *titkos* prostituáltak között 33,4% az ellenőrzöttek között csak 1,6%.

Jeannel szerint Bordeaux-ban

az 1858. évben a *titkos* prostituáltak között 49,2% az ellenőrzöttek között csak 2,2%, az 1860. évben a *titkos* prostituáltak között 24,5% az ellenőrzöttek között csak 1,2%, az 1862. évben a *titkos* prostituáltak között 23,0% az ellenőrzöttek között csak 1,2%, az 1866. évben a *titkos* prostituáltak között 27,2% az ellenőrzöttek között csak 1,6%.

Ebből látható, hogy milyen rettenetes mértékben uralkodik a syphilis a *titkos* prostituáltak között. Berlinben a rendőrség által bekísértek közül minden 5., Lyonban minden 3., Bordeaux-ban hasonlóképpen minden 4-5. volt beteg. Mig ellenben az ellenőrzöttek között alig 2% találtatott betegnek.

Az itteni viszonyainkról adatok nincsenek; az okát nem tudom. Alkalmassint nem is létezik nálunk *titkos* prostitúció!

Másrészt azonban azon *discretionális hatalom* mellett, mely a *rendőrségnek* a *kéjnökkel* szemben meg van adva, azon eshetőség is fordulhat elő, hogy amaz hivatásának teljesítésében, különösen a *titkos kéjnök* üldözése alkalmával vagy túlkapást vagy tapintatlanságot követhet el, úgy hogy könnyen azon veszélybe juthat, hogy majd bűnrészséggel vádolják, majd brutálisnak tartásák.

Nem akarok rég letűnt időkről megemlékezni... Azonban mindenki be fogja látni, hogy ilyen szabályrendeletnek *részletezve és pontosan körülírva* bizonyos szabályokat kell tartalmaznia a rendőrség részére, amelyek eljárásában zsinórmértékül szolgáljanak; tudnia kell a rendőrségnek, hogy mikor és milyen körülmények közt szabad és kell közbelépnie, milyen bizonyítékok alapján idézzen és intsen meg egy nőszemélyt és végre mikor kell neki a hivatalos bejegyzéshez nyúlnia. Nem is könnyű ám ezt szabályrendeletbe beilleszteni. Még az általános szempontok is discussió tárgyát képezhetik. Azért mutatóványul közlöm azon eseteket, melyekben a lyoni szabályrendelet a rendőrséget közbelépésre feljogosítja:

1) Ha egy nőt nyilvános helyen vagy nyílt utcán rajta érnek a tetten egy férfival.

2) Ha egy nőt rajta érnek azon, hogy oly férfit vezet be lakásába, kit nyílt utcán vagy nyilvános helyiségben talált, feltéve, hogy a férfi kijelenti, hogy a leányt nem ismeri vagy nem áll érte jót.

3) Ha egy leányt egy szállodában vagy más találkozó helyen férfival becsukva találunk és ha utóbbi hasonlóképpen kijelenti, hogy a nőt nem ismeri és érte nem áll jót.

4) Ha a rendőrbiztosok a leányt az utcán vagy nyilvános helyiségekben rövid időközben *más és más férfival* találják; még akkor is, ha mindegyik kijelentné, hogy szeretője neki.

5) Ha egy leányt, a rendőrség előtt ismeretes találkozó helyen kapnak rajta, vagy ha a biztosok őt egy ilyenbe belépni vagy onnan kilépni látják.

Mindezen körülmények feljogosítják a rendőrséget az illető személyt megidézni, esetleg őt minden feltűnés nélkül bevezetni, hol kihallgatják, tisztos életmódra intik és orvosilag megvizsgálják. Ezen pillanattól fogva speciális rendőri felügyelet alatt áll. Ha betegnek találják, úgy azonnal hivatalosan bejegyzik, épügy, ha többszöri intés daczára ledér életmódját folytatja. A hivatalos bejegyzés őt nyilvános kéjnének bélyegzi és ezentúl a rendes orvosrendészeti ellenőrzés alatt áll, míg rendes foglalkozást nem igazol. – A bejegyzés, úgy mint a törlés közelebbi körülményeire nem akarok itt kiterjeszkedni.

A *szabályrendelet a türt prostitutióval szemben önkényes és igazságtalan*, minthogy ama szegény teremtéseket, kik gyalázatukból élnek, arra kötelezi, hogy azért fizessenek, a miért az állam polgárainak biztonsága céljából őket orvosi közegei által megvizsgáltatja. – Tény ugyan, hogy a rendes hivatalos vizsgálatok a személyes szabadságot megszorítják, de ebbe belenyugszunk, mert magasabb általános cél, a közjó, lebeg szemünk előtt. De azt csak nem hiszi senki, hogy a kéjné a maga jószántából hagyja magát orvosilag megvizsgáltatni. Milyen jogczim szolgálhat tehát arra nézve, hogy ő az orvosnak ezért a vizsgáltatásaért még fizessen is?

Eltekintve attól, hogy a rendőrorvosoknak még más fontos egészségügyi teendőket kell teljesíteniök, kötelezve volna az állam orvosi személyzetet tartani, ha már csak azon egy célról volna szó, hiszen ezen megvizsgálások közérdekben történnek. Kinek jutna azonban eszébe, egy tolvajt vagy betörőt a fogságbüntetésen kívül még külön pénzbírsággal illetni – *a bírói fizetések javítása céljából?* Ha kevés a rendőrorvosoknak a fizetése, úgy javítsák meg, ha pedig sok a teendőjük, úgy szaporítsák a statut. De mikép is szabad ezen teremtésekre ráparancsolni, hogy gyalázatos keresetükből egy krajczárt is fizessenek a vizsgáltatásért?

Tehát ismétlem, a kéjnék illetén megadóztatásának rendszere ép oly igazságtalan, mint erkölcstelen és nem illik az államhoz, mint az erkölcsi intézmények személyesítéséhez, hogy ezt megengedje.

Végre a *szabályrendelet* nem nyújt orvosi ellenőrzés szempontjából *elég biztosítékot*. A ki tudja, mily alaposan kell a vizsgálatnak történnie, meg fogja érteni, hogy úgy, amint azt mostan végrehajtják, a vizsgálat nem elegendő. A vizsgálat ugyanis a nyilvános házakban, illetőleg a kéjnék lakásaiban lesz végrehajtva. Már most azt kérdelem, vajjon van-e mindenhol, minden lakásban elegendő világosság, mely nélkül pontos vizsgálatot lehetetlen eszközölni? Vajjon van-e mindenhol alkalom, hogy a tükörrrel lehessen ezen vizsgálatot végezni?... Mit tesz a rendőrorvos oly kétes esetekben, hol *mikroszkopikus* vizsgálat nélkül nem tudja megállapítani, vajjon a betegség ragályos-e (kankós) vagy nem?... És minthogy, – ami a legfontosabb – a vizsgálatok alkalmával az orvosnak rendőri kísérete nincsen, miképen akadályozhatja meg, hogy a betegnek talált nő ne inficiáljon valakit, még mielőtt kórházba menne? Vagy bir-e eszközzel arra, hogy például egy egyedül lakó kéjné a vizsgálat után azonnal ártalmatlanná tegyen?

Végül még egy megjegyzés! Hibásnak találok, hogy a vizsgálat díját közvetlen az orvos kezébe adják.

Később kimerítőbben térek vissza e tárgyra, mostanra legyen elég azon megjegyzés, hogy nem igen felelhet meg egy tudományosan képzett férfiú *méltóságának*, ha vizsgálat után ily nőszemély a forintot a markába nyomja.

*

Most térjünk át azon *positiv javaslatokra*, melyek hivatva volnának eme viszonyokon segíteni. Ezeket a következő 4 pontban lehet összegezni.

1) *Központosítása* minden prostitutió-ügynek egy a főkapitányság mellett levő hivatalban. Ezen hivatalnak főnöke *kizárólagosan* a prostitutiókérdéssel összefüggő ügyeket látja el.

Vezérelve legyen: elnéző bánás a bordélyleányok iránt, szigor a magányosan lakókkal szemben (mert az előbbieket minden tekintetben könnyebben ellenőrizhetők, ennél fogva a magánlakók száma amennyire lehet megszorítandó), kéréletlenül harc a titkos kéjné ellen akár rongyokba, akár selyembe és bársonyba legyen öltözve. Teendő: ő vezeti a bejegyzett kéjnék lajstromát, ő idéz meg, ő int, ő hajtja végre (a főkapitány beleegyezésével) a hivatalos bejegyzést és törlést, ő egyenliti ki a bordélyleány és bordélytulajdonos közt fenforgó ügyeket, a kéjné minden kihágása *egyenesen neki lesz bejelentve*, ő bünteti meg a vétkezőket.

Tudom, hogy ezen javaslatom ellentmondásban van az 1880. évi 37. törvényczikk 42. szakaszával, de véleményem szerint *nálunk* a kérdést csakis úgy lehet megoldani, hogy ha az egész ügy egy erős kézben össze volna pontosulva.

2) Felállítás egy elég számos, intelligens, jól fizetett s a mi kiválóan fontos, becsületos és megbízható biztosokból álló testületnek, melynek egyedüli feladata lenne a nyilvános prostitutió fölötti felügyelés és a titkos prostitutió üldözése. A mi viszonyaink mellett, hiszen, nem lesz hiány arra nézve, hogy ügyességüket és tapintatukat bemutassák.

3) *Az orvosi vizsgálat ingyen történjék!*

4) Az orvosi vizsgálatok a rendőrség által *kizárólag ezen célra berendezett épületekben vagy helyiségekben* hajtassanak végre.

Az utolsó két pont bizonyára fejcsóválást, sőt, némely oldalról *ellenzést* fog előidézni, azért szükséges azoknak részletezésébe behatolnom.

Az ingyeni orvosi vizsgálatok az említett helyiségekben hetenként kétszer, például hétfőn és csütörtökön történnek. Valamennyi kéjnének a megnevezett napokon 8-12 vagy 2-4 óráig ott meg kell jelennie, hol egészségi állapotát megvizsgálják és a könyvecskében bi-

zonyítják: betegség esetén pedig az illetőt *azonnal* a jelenlévő rendőrközegeknek átadják kórházba való szállítás céljából.

Azon kéjnök, ki a megnevezett napokon nem jelennek meg, 24 órára becsukatik, azonban ha a következő napon, tehát kedden, illetőleg pénteken orvosi vizsgálat végett megjelenik, a büntetést nem hajtják rajta végre, hanem *pontatlan megjelenéséért* 50 krral megbírságotlaltik. Sőt szerdán illetőleg szombaton is vizsgálat alá bocsátatik még mindenki, akkor azonban a legnagyobb pénzbírsággal, t.i. egy frttal illetetik. A ki szerdán illetőleg szombaton sem jelentkezik vizsgálatra, az kényszer útján lesz elővezetve és fogházzal lesz büntetve.

Összehasonlítva ezen ajánlatot az eddigi eljárással, be kell látnunk, hogy mindekkettő közt óriási különbség létezik. Az *elv*, melyen amaz alapszik, az *ingyenes orvosi vizsgálat*. A ki ezért fizetni nem tud, vagy nem akar, az bizonyára meg fog a meghatározott napon jelenni. A ki a határnapokat elmulasztja, vagyis jobban mondva, ki szántsándékosan nem jelenik meg, mivel a várakozás hosszantartó, a tolongás nagy, vagy mivel nem akar ezen társasággal együtt lenni és magát a többiekkel együtt megvizsgáltatni u.a. időben, az 50 kr., illetőleg 1 frt bírságot fizet a *rendőri pénztárba*. Azonban nem azért fizet, mintha keresete után róna le adóját, hanem fizet *büntetésképen rendetlensége miatt; ez a különbség*. „Volenti non fit injuria”. Itt a fizetés büntetés, eddig orvosi honorarium volt, melyre kötelezték.

Ezekkel szemben felhozhatják, hogy az ingyen napokon oly nagy lesz a tolongás és a zaj, hogy a vizsgáló orvosok nem fogják bírni a munkát. Nagyon tévednek! A ki ezen nők természetrajzát ismeri, fogja tudni, hogy köztük önmaguktól kategóriák fognak képződni, kik jövedelmük minősége szerint, rendszeren majd ezen, majd azon napon fognak vizsgálatra jelentkezni. A szegényebbek természetesen szívesen el fogják fogadni az ingyen vizsgálatok jótéteményét, a vagyonosabbak azonban semmi áron sem lesznek rávehetőek, hogy ingyen napokon jelenjenek meg, hanem készségesen fogják a pénzbírságot lefizetni. Ezen *önkéntes pénzbírságok által pedig oly jelentékeny összeg fog befolyjni, hogy valamennyi e javaslattal összefüggő kiadások, melyekhez az orvosi fizetések tetemes felemelése is tartozik, bőven lesznek fedezve és még azonfelül egy prostitúcióalapra is maradnak szép összegek*.

A fent előadott módja az ingyenes vizsgálatoknak korántsem valami új eszme, hanem régen kipróbált és kitiűnőnek bizonyult eljárás, melyet a híres Dr. Jeannel Bordeaux-ban már a 60-as években nagy sikerrel gyakorolt. Következőkben ide iktatom érdekes adatait, melyek 1859. évtől 1865. évig, tehát nyolcz évre terjednek. Az említett időszakban átlag 530 bejegyzett kéjnök közül 190-200 járt az ingyenes vizsgálatokra, körülbelül ugyanennyi a 75 centimes és 100 a két francos vizsgálatokra.

Előre bocsátva, hogy Bordeaux-ban az orvosi vizsgálatok hetenként csak *egyszer* voltak előírva, a leirt eljárás mellett következő bevételek folytak be a rendőri pénztárba:

Év	1859	1860	1861	1862	1863	1864	1865	1866
A bejegyzett kéjnök száma	554	540	513	485	516	520	554	555
Az ingyenes vizsgálatok évenkénti száma	11292	10561	9093	8151	8906	9979	10431	10538
Önkéntes megfizetett vizsgálatok (75 centimes)	9992	10226	9936	9414	8735	9596	9818	9067
Önkéntes megfizetett vizsgálatok (2 frankos)	5007	4681	5017	5212	6255	5418	5164	6807
Fizetett vizsgálatok utáni bevételek	15000 frank	17061 frank	17481 frank	17001 frank	19061 frank	18033 frank	1796 frank	18425 frank

Ezen bevételekkel szemben (17,000-18,000 fr.) volt 13,350 fr. kiadás (4 orvos, házbér stb.), úgy hogy évenként 3400 fr. többlet maradt.

Már most, ha Budapesten megközelítőleg hasonló viszonyokat fölteszünk, nem kételkedünk, hogy fővárosunkban levő bejegyzett kéjnök létszámát (1150) és az előirt hetenkénti *kétszeres* orvosi vizsgálatokat tekintetbe véve, az önkéntes pénzbírságok útján *évenként legalább is 30,000 forint fog a rendőri pénztárba befolyjni*.

Ha elvégre a 4. pontot vizsgáljuk, úgy kétség nem fér hozzá, hogy az orvosi vizsgálatok ezen célra berendezett, magától érthetőleg valamelyik főútcában levő épületekben, vagy ha lehet, egyes kerületi kapitányságok külön helyiségeiben sokkal exactabban mehetnek végbe, mint eddig. Az orvosoknak módjukban lesz a szükséges, esetleg a mikroszkopikus vizsgálatot tágas és világos helyiségben végrehajtani, a betegnek talált kéjnököt *azonnal* rendőri őrizet alatt kórházba kísértetni és végre valljuk be – az orvosok tekintélye és méltósága is ez által kiválóan emelkednék és esetleg *kéjnök és vizsgáló orvos között beállható bizalmas viszony* lehetetlenné válnék.

Ime ezek volnának nagyjában azon szempontok, melyek szerint az *új fővárosi szabályrendelet szerkesztendő volna*.

A prostitúció szabályozásával azonban egymagával a ragályos nemi betegségek prophylaxisának kérdése még nincs kimerítve. Karöltve az előbbivel jár a *cselédügy új szabályozása és mindkét nemnél előforduló venerikus betegségek* általánosan kötelező *ingyenes gyógykezelése*, ugy ennek a célznak szolgáló nyilvános rendelő intézetekben, mint kórházakban is (fekvő betegek számára). Régebben álltunk már ezen az állásponton (l. az 1848. miniszteri rendeletet), de azóta nagyon haladtunk *visszafelé*. Ki a fennálló betegséglelyező egyletek, valamint az új betegpénztárak alapszabályait tanulmányozza, (kivételet képez e téren az általános munkáségylet, valamint a m. k. államvasutak betegség pénztára) azt fogja találni, hogy a venerikus beteg az egyletek részéről semmi támogatásban nem részesül, hanem a gyógyszereket, ugy mint az orvost saját zsebéből köteles fizetni. Ezen helytelen fölfogás onnan ered, mert azt hitték, hogy az ember nemi betegségét csakis kicsapongó életmód folytán szerezhet, pedig köztudomásu dolog, hogy ez a legszolidabb emberrel is megeshetik, ki kénytelen házasságon kívül nemi ösztönének eleget tenni. *Ezt a ferde állapotot meg kell változtatni*, mert nem lehet eléggé hangsúlyozni, mily kiváló fontosságú szerepet játszik ezen betegségek ingyenes gyógykezelése a syphilis prophylaxisában.

Mindkét javaslatot a kormány van hivatva keresztülvinni.

Budapest, 1893. június hóban.